Załącznik 3

Autoreferat do wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego

1. Imię i nazwisko: Mateusz Machaj

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/ artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- Doktor nauk ekonomicznych (dyscyplina ekonomia). Data uzyskania stopnia: 18/06/2009. Instytucja: Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu; Wydział Nauk Ekonomicznych. Tytuł rozprawy doktorskiej: *Prawa własności w systemie kapitalistycznym i socjalistycznym - studium porównawcze*.
- Magister ekonomii. Data uzyskania: 18 maja 2005. Instytucja: Uniwersytet Wrocławski; Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii.
- Licencjat z ekonomii. Data uzyskania: 17 czerwca 2003. Instytucja: Uniwersytet Wrocławski; Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/ artystycznych.

- 2011-obecnie: adiunkt w Instytucie Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Wrocławskiego
- 2016-obecnie: *researcher* w Jan Evangelista Purkyně University in Ústí nad Labem (Czechy)
- 2009-2011: adiunkt w Instytucie Nauk Ekonomicznych i Społecznych na Uniwersytecie Przyrodniczym we Wrocławiu.

M

4. Wskazanie osiągnięcia* wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego,

Money, Interest, and the Structure of Production: Resolving Some Puzzles in the Theory of Capital

b) (autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy),

Mateusz Machaj, *Money, Interest, and the Structure of Production: Resolving Some Puzzles in the Theory of Capital*, 2017, Lexington books.

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Monografia *Money, Interest, and the Structure of Production: Resolving Some Puzzles in the Theory of Capital* stanowi kompleksowe studium koncepcji struktury produkcji (nazywanej nieraz niefortunnie strukturą kapitału), która po raz pierwszy pojawiła się w publikacji Williama Stanleya Jevonsa jako „schematy inwestycyjne" ([1871] 1957). Przedstawiała ona układ procesu produkcyjnego jako sekwencji następujących po sobie odrębnych, ale jednocześnie do pewnego stopnia zintegrowanych, etapów. Następnie koncepcja była rozwijana między innymi przez przedstawicieli szkoły austriackiej (np. Boehm-Bawerk 1959, Rothbard 2004, Hayek 2008). Celem książki jest dogłębne opracowanie i krytyczne spojrzenie na to pojęcie przez pryzmat najbardziej palących kwestii mikroekonomicznych jak i makroekonomicznych (książka jest podzielona według takiego zagadnieniowego klucza). Stanowi wobec tego bilans idei struktury produkcji, który obejmuje zalety tego schematu teoretycznego i jego znaczących niedociągnięć.

W kolejnych rozdziałach zostają omówione: wynagrodzenie w postaci procentu w strukturze produkcji (rozdział pierwszy), rozpisanie struktury produkcji na czynniki produkcji (rozdział 2), zestawienie prawa Saya ze strukturą (rozdział 3), pojęcia produkcji potencjalnej w strukturze (rozdział 4), źródła zaburzeń pieniężnych na strukturę (rozdział piąty), oraz wpływ polityki stóp procentowych na strukturę (rozdział 6).

M

W pierwszym rozdziale dokonuję omówienia podstawowego zarobku związanego z organizacją produkcji w stadia: wynagrodzenia na kapitale (procentu). Od początku rozwoju paradygmatu neoklasycznego w mikroekonomii dominowało w tej kwestii podejście, które moglibyśmy określić jako redukcjonistyczne; zdaniem wielu przedstawicieli szkół marginalizmu, które zdominowały współczesną mikroekonomię, pieniężne wynagrodzenie na kapitał w gospodarce rynkowej można zredukować do jakiejś zmiennej niemonetarnej, wiążącej się ze „sferą realną" gospodarki. Mogłaby to być „preferencja czasowa", wyrażająca też w jakiejś formie „niecierpliwość" w oczekiwaniu na realizację celów, lub „produktywność kapitału", pozwalająca na osiąganie zwrotów w postaci nadwyżek pieniężnych (np. Fisher 1930, Clark 1895, Fetter 1914[1]). Omawiając zagadnienie próby rozbioru zarobku na kapitale w tym rozdziale i przedstawiając stanowiska szkoły neoklasycznej oraz szkoły austriackiej, wskazuję na to, że w gruncie rzeczy cel pełnego wyjaśnienia (czy też w sumie uzasadnienia) dodatniej pieniężnej stopy zwrotu czynnikami „realnymi" nie może zostać osiągnięty. Zjawisko zarobku na kapitale – jako fizycznej pieniężnej nadwyżki – jest pojęciem, które faktycznie zależy od czynników przedstawianych przez marginalistów; jednakże czynniki te nie są w stanie zagwarantować występowania dodatniego pieniężnego procentu w każdych okolicznościach. Dlatego jak dowodzę w rozdziale, procent pieniężny może (hipotetycznie) być zerowy lub ujemny nawet przy „dodatnim" procencie w sensie neoklasycznym, czy austriackim.

Drugi rozdział opisuje strukturę produkcji przede wszystkim z perspektywy alokacji czynników produkcji (ziemi, pracy, dóbr kapitałowych oraz upływającego czasu). Omawiam przy tym szczegółową ewolucję koncepcji stadiów produkcji od Jevonsa do najnowszej literatury. Dwa najbardziej znaczące autorskie rozwinięcia z tego rozdziału dotyczą polemik o tak zwanym teoremacie podwójnego przełączania oraz zależności długości okresu produkcji od wysokości stopy procentowej.

Teoremat podwójnego przełączania wynikał z debat kapitałowych między dwoma ośrodkami Cambridge (zob. Cohen and Harcourt 2003). Koncentrował się głównie wokół formalnych aspektów matematycznego teoretyzowania w ekonomii, ale jednocześnie miał znaczący wymiar empiryczny. Tradycyjne funkcje produkcji powiązują wynagrodzenie kapitału z jakimiś zewnętrznymi czynnikami oderwanymi od instytucjonalno-prawnego uwarunkowania, np. fizyczną rzadkością, czasem oczekiwania (tezy omówione w rozdziale pierwszym). Dzięki takiemu zabiegowi można by wprowadzić coś na kształt „ilości" kapitału, tłumaczącej jego „cenę". W praktyce jednak taki zabieg nie jest możliwy, a dodatkowo

[1] Choć kwestia ta jest głównie omawiana w dyskursie o historii myśli ekonomicznej, to w rzeczywistości wraca się do niej również we współczesnych dywagacjach (np. Gunning 2005).

m

wszelkie próby jednoznacznego powiązania stopy procentowej z jakkolwiek rozumianą „ilością" kapitału (niezależną od tej stopy) są problematyczne. Stanowi to w istocie osiągnięcie debaty o podwójnym przełączaniu. W rozdziale rozwijam pojęcie międzyokresowej intensywności pracy (*intertemporal labor intensity*)[2], co pozwala dowieść poprawności teorematu przełączania ze wskazaniem na jego przyczynę. Oferuję zatem „formalne" rozwiązanie pozornego paradoksu przełączania poprzez wprowadzenie nowej zmiennej do struktury kapitału. Niezależnie od tego krytycznie opisuję niedawne nieudane próby wykonania tego zadania (np. Garrison 2006).

Drugie nowe ujęcie przedstawione w rozdziale dotyczy teorii kapitałowej zazwyczaj opisywanej przez przedstawicieli szkoły austriackiej od Eugena Boehm-Bawerka ([1881]1957), przez Friedricha Hayeka ([1933]2008) do Murraya Rothbarda ([1962]2004) (a także bardziej współczesnych opracowań (Garrison 2001, Huerta de Soto 2006, Skousen 1990). W tych modelach autorzy zakładają prostą zależność między stopą procentową a długością okresu produkcji. Obniżenie stopy procentowej ma prowadzić do wydłużenia okresów produkcji, zaś jej obniżenie do skrócenia. W ostatnich latach teza ta została zmieniona przez dwóch autorów, zdaniem których to wyższa stopa wydłuża okresy produkcji, a niższa stopa je skraca (Huelsmann 2010, Filleulle 2007). Rozwinięcie przeze mnie pojęcia międzyokresowej intensywności pracy w rozdziale drugim służy pokazaniu, że zarówno jedna jak i druga strona stosuje pewne dodatkowe założenia pomocnicze. Wspierając się osiągnięciami debaty o przełączaniu na modelowych przykładach pokazuję, że nie da się wprowadzić jednoznacznej relacji między stopą procentową a długością okresu produkcji[3]. Niższa stopa procentowa może równie dobrze poprowadzić do wydłużenia jak i do skrócenia okresu produkcji. Analogicznie ze stopą wyższą. Efekt końcowy jest zależny od dodatkowego czynnika: międzyokresowej intensywności pracy. Autorzy szukający relacji monotonicznej między stopą procentową a długością okresu produkcji dokonują milczących założeń w tym aspekcie, w których przyjmują jakiś konkretny poziom międzyokresowej intensywności pracy (a to w rzeczywistości on jest determinujący).

W trzecim rozdziale omawiam zagadnienie prawa Saya w kontekście pieniężnej równowagi w strukturze produkcji oraz jego ograniczenia wynikającego z nierealistycznych założeń o rynku pieniądza. Wychodzę od Ricardiańskiego warunku o stałości zagregowanych wydatków, który jest podstawą modelu

---

[2] Pojęcie międzyokresowej intensywności pracy pojawiło się w moim artykule z 2015 roku (wywołując następnie reakcję polemiczną Howden 2016, oraz odpowiedź Machaj 2017a).

[3] Część tych zagadnień podjąłem również we wspomnianym artykule z 2015. Jednakże tam są one ledwie zalążkiem tez demonstrowanych obszernie na grafach w monografii, obejmujących znacznie więcej hipotetycznych przypadków, a także przedstawiających dokładniejszy opis współzależności między wszystkimi ważkimi zmiennymi.

m

równowagowego struktury kapitałowej. Jeśli chodzi o samo prawo Saya, to opisuję niedoskonałości zarówno w ujęciu klasycznym „prawa rynków" jak również jego interpretacje kojarzone z opracowaniami keynesowskimi. W ślad za Ahakpiorem (2001) rozwijam tezy, że podstawą teoretycznych kontrowersji wokół prawa rynków jest często odmienne rozumienie pojęć oszczędności i inwestycji w różnych tradycjach intelektualnych. Tymczasem rozbudowane we wcześniejszym rozdziale pojęcie struktury produkcji pozwala na to, aby ujednolicić koncepcyjnie całkowite produktywne wydatki inwestycyjne z oszczędnościami brutto odtwarzającymi systematycznie strukturę kapitału. Dlatego to oszczędności wydawane na inwestycje w odróżnieniu od oszczędności w postaci sald gotówkowych stają się siłą napędową procesu ekonomicznego (salda gotówkowe i zakłócenia pieniężne są obiektem analizy w rozdziale piątym). Jak dalej dowodzę w tym rozdziale, niezbędne w tym celu jest zastosowanie koncepcji z modelu Michała Kaleckiego (1942). Jego słynne stwierdzenie o robotnikach „wydających, co zarabiają" i kapitalistach „zarabiających, co wydają" bardzo trafnie opisuje strukturę produkcji w zależności od pieniężnych przepływów i pozwala również wprowadzić modyfikowane rozumienie samego prawa rynków Saya, które jest prawdziwe w praktyce tylko w pewnych okolicznościach.

Rozdział czwarty omawia pojęcie struktury produkcji w zestawieniu z ideą „produkcji potencjalnej". Wychodzę w nim od obecnego stanu wiedzy dotyczącej tego pojęcia (np. Arnold 2009, Basu and Fernald 2009, Gavin 2012). Przede wszystkim zwracam uwagę, że pojęcie produkcji potencjalnej jest z jednej strony traktowane jako idea metateoretyczna i przez to mglista (stosowana ze względów dydaktycznych), a z drugiej strony jako pewien wskaźnik wyrażający jedną zagregowaną wielkość (a w zasadzie hipotetycznie wyliczony potencjalny produkt krajowy brutto). Zaznaczam, że na poziomie dydaktycznym i założeń teoretycznych pojęcie produkcji potencjalnej w zasadzie nie budzi istotnych kontrowersji, gdyż te pojawiają się dopiero na etapie tworzenia jej skonkretyzowanego empirycznego znaczenia. Systematyzuję przy tym zarówno ujęcia teoretyczne produkcji potencjalnej przez różne szkoły makroekonomiczne jak i poszczególne metody pomiarowe stosowane obecnie przez podmioty zajmujące się makroekonomicznym szacowaniem (na bazie funkcji produkcji, ekonometrii, wyliczania trendów, modeli DSGE etc. np. CBO 2001). Wskazuję przy tym w literaturze na istniejące znaczne rozbieżności między tymi metodami, a także istotne ryzyko błędu w pomiarze. Z tego względu niektórzy z teoretyków proponują na przykład w całości zrezygnować ze stosowania takiego pomiaru, skoro rzeczywiste odchylenie może być większe od samej luki produkcyjnej (różnicy między produkcją rzeczywistą a potencjalną). W ostatniej sekcji zwracam uwagę na to, że niezależnie od tego, którą metodę pomiarową przyjmiemy, będzie to metoda jednowymiarowa, gdyż wyraża jednoliczbowo szacunek zagregowanej produkcji. Natomiast w makroekonomii pojęcie równowagi jest w istocie dwuwymiarowe. Odnosi się

M

bowiem nie tylko do całkowitej ilości produkcji, lecz produkcji w poszczególnych stadiach struktury. Posługuję się przy tym zmodyfikowanym rozumieniem „równowagi międzyokresowej" – *intertemporal equilibrium* (rozwijając w istocie tezy z Lachmann 1948 i aplikując je do obecnego stanu wiedzy o potencjalnej produkcji).

Rozdział piąty stanowi uzupełnienie rozdziałów wcześniejszych o rozważania monetarne. Ponieważ poprzednie części zajmowały się warunkami związanymi z pieniężną równowagą, to rozdział piąty uzupełnia je o zagadnienia dotyczące zaburzeń pieniężnych. Dotyczy zatem przypadków zaburzania struktury produkcji powodowanego zmianą popytu na pieniądz lub zmianą w podaży pieniądza. W rozdziale tym przedstawiam alternatywne rozumienie ilościowej teorii pieniądza, które jest oparte na trzech założeniach (jest to nowa systematyzacja uwzględniająca opracowania również niemonetarystycznych szkół makroekonomicznych np. opóźnienia informacyjne, nierównomierność ekspansji pieniężnej i sztywności nominalne). Oprócz tego klasyfikuję różne systemy pieniężne w zależności od kilku czynników: produkcji pieniądza bazowego, roli rządu w ładzie pieniężnym oraz regulacji bankowych. Ostatnie dwie sekcje dowodzą, dlaczego wszelkie zmiany w ilości pieniądza lub w popycie na pieniądz nie mogą pozostać obojętne na strukturę produkcji. Nawet jeśli koszyk cenowy nie ulegnie zauważalnej zmianie, to ze względu na proces kreacji środków pieniężnych zmiany inwestycyjne są nieuniknione. To samo dotyczy równomiernego wzrostu popytu na pieniądz oraz korespondującego z nim wzrostu podaży pieniądza. Konkluzja jest taka, że nie da się skonstruować systemu z neutralnym pieniądzem, który nie będzie zmieniał w żaden sposób czynników realnych w porządku stadiów produkcji.

Rozdział szósty traktuje o roli pojęcia struktury produkcji w teoriach cyklu koniunkturalnego związanych z prowadzoną polityką pieniężną. Wychodzę w nim od typowego uzasadnienia realizacji celów polityki pieniężnej (np. Woodford 2003), jakim są sztywności nominalne, a następnie omawiam mechanizm transmisji monetarnej. W literaturze dotyczącej tego mechanizmu mówi się o kanałach transmisji impulsów monetarnych rozumianych „neoklasycznie" oraz „nieneoklasycznie" (Bernanke and Gertler 1995). Te pierwsze kanały transmisji dotyczą wpływu stóp procentowych na bardziej ogólne ekonomiczne wielkości takie jak konsumpcja, inwestycje, eksport, oczekiwania rynkowe. Nieneoklasyczne kanały natomiast wiążą się z bardziej instytucjonalną perspektywą w postaci analizy struktury bilansowej oraz portfeli banków. Literatura dotycząca zarówno jednej jak i drugiej grupy mówi o nieneutralnych efektach prowadzonej polityki pieniężnej. W obu przypadkach jednak brakuje jeszcze jednego „kapitałowego" kanału, zmieniającego układ stadiów produkcji, który był dyskutowany we

M

wcześniejszych rozdziałach książki. W literaturze o mechanizmie transmisji pojawiło się w ostatnich kilku latach pewne nieneoklasyczne novum, wprowadzające „kanał ryzyka", wiążący się z tym, że stopy procentowe wpływają na zmianę postaw dotyczących ryzyka podejmowanych inwestycji (Borio and Zhub 2012, Jiménez et al. 2014). Oznacza to, że obniżki stóp mogą skutkować uruchamianiem submarginalnych (bardziej ryzykownych) inwestycji, które wcześniej nie były planowane. Używając bardziej popularnego języka, mogą powodować zaistnienie „baniek" inwestycyjnych. Ich zrozumienie staje się bardziej obiecujące, gdy zauważymy, że kanał struktury kapitałowej jest kolejnym (obok neoklasycznych i nieneoklasycznych) kanałem transmisji monetarnej, skutkującym realnymi zmianami.

Ostatnia część rozdziału szóstego w tematyce kanału „kapitałowego" nawiązuje do trzech opracowań istotnych przedstawicieli szkół, kojarzonych w literaturze z likwidacją błędów inwestycyjnych: postkeynesowskiego ujęcia Hymana Minskiego (2016), zmodyfikowanego podejścia keynesowskiego Richarda Koo (2014), oraz podejścia szkoły austriackiej zaprezentowanego w opracowaniach Hayeka (2008). Wszystkie trzy zajmują się opisem konsekwencji ładu monetarnego dla realnej struktury produkcji, chociaż każda dokonuje tego w istocie z innej perspektywy.

Literatura:

Ahiakpor, James. C. 2001. "On the Mythology of the Keynesian Multiplier: Unmasking the Myth and the Inadequacies of Some Earlier Criticisms" *The American Journal of Economics and Sociology*, Vol. 60, No. 4.

Arnold, Robert W. 2009. "Challenges of Estimating Potential Output in Real Time" *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*, Vo. 94, No. 1.

Basu, Susanto; and John G. Fernald. 2009. "What Do We Know (And Not Know) About Potential Output?" *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*, Vo. 94, No. 1.

Bernanke, Ben S.; Mark Gertler. 1995. "Inside the Black Box: The Credit Channel of Monetary Policy Transmission" *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 9, No. 4.

Boehm-Bawerk, Eugen. 1959. Capital and Interest. South Holland, Illinois; Libertarian Press.

Clark, John Bates. 1895. "The Origin of Interest" *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 9, No. 3.

Borio, Claudio; and Haibin Zhub. 2012. "Capital regulation, risk-taking and monetary policy: A missing link in the transmission mechanism?" *Journal of Financial Stability*, Vol. 8, Issue 4.

Cohen, Avi J.; G. C. Harcourt. 2003. "Whatever Happened to the Cambridge Capital Theory Controversies?," *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 17, No. 1, Winter.

CBO. 2001. "CBO's Method for Estimating Potential Output: An Update". *Congressional Budget Office*, August 2001.

Fetter, Frank. 1914. "Interest Theories, Old and New" (in:) Murray Rothbard 1997. *Capital, Interest, and Rent. Essays in the Theory of Distribution by Frank Fetter*. Menlo Park: Institute for Humane Studies.

Fillieule, Renaud. 2007. "A Formal Model in Hayekian Macroeconomics: The Proportional Goods-in-Process Structure of Production" *Quarterly Journal of Austrian Economics*, vol. 10, no. 3.

m

Fisher, Irving. 1930. *The Theory of Interest, as Determined by Impatience to Spend Income and Opportunity to Invest it*. New York: Macmillan Company.

Garrison, Roger. 2001. *Time and Money. The Macroeconomics of Capital Structure*. London: Routledge.

Garrison, Roger. 2006. "Reflections on Reswitching and Roundaboutness" in (ed. Roger Koppl). *Money and Markets. Essays in honor of Leland B. Yeager*. Routledge: New York.

Gavin, William T. 2012. "What Is Potential GDP and Why Does It Matter?" Economic Synopses. Short essays and reports on the economic issues of the day. *Federal Reserve Bank of St. Louis*.

Gunning, J. Patrick. 2005. "Praxeological vs. Positive Time Preference: Ludwig von Mises's Contribution to Interest Theory" *History of Economic Ideas*, Vol. 13, No. 1.

Hayek, Friedrich August von. 2008. *Prices and Production and Other Essays*, Auburn, Al: Ludwig von Mises Institute.

Howden, David. 2016. "The Interest Rate and the Length of Production: A Comment". *Quarterly Journal of Austrian Economics*, Vol. 19, No. 4.

Huelsmann, Joerg Guido. 2010. "The Structure of Production" working paper. http://www.guidohulsmann.com/pdf/Structure_Production_Reconsidered.pdf

Huerta de Soto, Jesus. 2006. *Money, Bank Credit, and Economic Cycles*, Auburn, Al: Ludwig von Mises.

Jevons, William Stanley. 1957. *The Theory of Political Economy*. New York: Sentry Press.

Jiménez, Gabriel; Steven Ongena; José-Luis Peydró; Jesús Saurina. 2014. "Hazardous Times for Monetary Policy: What Do Twenty-Three Million Bank Loans Say About the Effects of Monetary Policy on Credit Risk-Taking?" *Econometrica*, Vol. 82, No. 2.

Kalecki, Michał. 1942. "A Theory of Profits" The Economic Journal, Vol. 52, No. 206/207.

Koo, Richard C. 2014. "Balance Sheet Recession Is the Reason for Secular Stagnation" (in:) Coen Teulings and Richard Baldwin (ed.). 2014. *Secular Stagnation: Facts, Causes, and Curei*. London: Center for Economic Policy Research.

Lachmann, Ludwig. 1948. "Investment Repercussions" (in:) idem (edited by Don Lavoi). 1997. *Expectations and the Meaning of Institutions. Essays in economics by Ludwig Lachmann*. London and New York: Routledge.

Machaj, Mateusz. 2017. *Money, Interest, and the Structure of Production: Resolving Some Puzzles in the Theory of Capital*, 2017, Lexington books.

Machaj, Mateusz. 2017a. "Interest and the Length of Production: A Reply," Quarterly Journal of Austrian Economics, Vol. 20, No. 2.

Machaj, Mateusz. 2015. The Interest Rate and the Length of Production : An Attempt at Reformulation, Quarterly Journal of Austrian Economics, Vol. 18, No. 3.

Minsky, Hyman. 2016. *Can "It" Happen Again? Essays on Instability and Finance*, London and New York: Routledge.

Rothbard, Murray. 2004. *Man, Economy, and State with Power and Market*. Auburn: Ludwig von Mises Institute.

Skousen, Mark. 1990. *The Structure of Production*. New York: New York University Press.

Woodford, Michael. 2003. *Interest and Prices. Foundations of a Theory of Monetary Policy*. Princeton University Press.

M

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych (artystycznych).

Moje publikacje dotyczą przede wszystkim następujących obszarów ekonomii: teorii cen, teorii przedsiębiorczości, historii myśli ekonomicznej, teorii konkurencji, teorii cykli koniunkturalnych oraz wybranych aspektów metodologii nauk społecznych.

Oprócz monografii na temat struktury produkcji od czasu obrony doktoratu w czerwcu 2009 opublikowałem trzydzieści cztery opracowania naukowe, z czego pięć w czasopismach z listy *Journal of Citation Reports* (ministerialna lista A: Jabłecki and Machaj 2009; Machaj 2016, Machaj 2015, Machaj 2015b, Machaj 2014). W moim przypadku sumaryczny impact factor wynosi dla tych publikacji 1,4. Natomiast liczba cytowań w *Web of Science* to 21, zaś indeks Hirscha według tejże to 2. Według Google Scholar indeks h wynosi 5, zaś liczba cytowań 87.

Journalof Citation Reports		*Web of Science*		*Google Scholar*	
liczba publikacji	5	cytowania	21	liczba cytowań	87
sumaryczny impact factor	1,4	indeks Hirscha	2	indeks h	5

Ze względu na moje zainteresowanie heterodoksyjną myślą ekonomiczną, znacząca część publikacji dotyczy szkoły austriackiej. Jedna z nich obejmowała analizę jej współczesnego charakteru (Machaj 2013f). Część mojego dorobku opisuje koncepcje poszczególnych myślicieli (Machaj 2011, Machaj 2011b, Machaj 2014a, Machaj 2015, Machaj i Kubisz 2011, Machaj i Machaj 2009).

Trzy z moich publikacji dotyczą kwestii Wielkiej Recesji z roku 2008. Jedna (Machaj 2009) podsumowuje wyzwania dla teorii ekonomii związane z pojawieniem się kryzysu między innymi w kwestii równowagi makroekonomicznej, polityki pieniężnej, kursowej, systemu bankowego i regulacyjnego. Druga jest współautorskim opracowaniem (Jabłecki and Machaj 2009) wyjaśniającym między innymi, jak nieprawidłowo zaprojektowane regulacje w systemie bankowym w USA przyczyniły się do masowego rozprzestrzenienia błędów inwestycyjnych w sektorze bankowym. W trzeciej (Machaj 2016) podejmuję

M

polemikę z tezami Johna Taylora, który w swoich publikacjach sugerował, że kryzysu dałoby się uniknąć, gdyby polityka pieniężna w latach 2001-2007 była zaprojektowana według jego reguły. Dowodzę, że jego argumentacja ma charakter selektywny szczególnie w kwestii doboru odpowiednich zmiennych. W mojej krytyce wskazuje również na szersze problemy wiążące się z zastosowaniem w ogóle reguł Taylora do projektowania polityki pieniężnej.

Część mojego dorobku badawczego dotyczy opracowań z zakresu funkcji systemu cenowego i przedsiębiorczego działania. W jednym opracowaniu podsumowuję fundamenty teorii konsumenta, wskazując, że w mikroekonomii nie sposób zredukować kalkulacji pieniężnej do kalkulacji wartości (Machaj 2012b). W innym pogłębiam przeprowadzoną w drugiej połowie XX wieku „dehomogenizację" pierwszych marginalistów, Léona Walrasa i Carla Mengera, dowodząc, że nie tylko stosowali inne aparaty, lecz również odmiennie rozumieli pojęcie „jednostki krańcowej" (Machaj 2015c). W kolejnym artykule (Machaj 2014) omawiam nieoczywistość i nieautomatyczność pieniężnej kalkulacji, to znaczy wskazuję, że informacje idące za cenami pieniężnymi są radykalnie inne w zależności od tego, jak zostanie zaprojektowany ład prawny. A zatem mówienie o „funkcji informacyjnej" cen jest w rzeczywistości puste, jeśli nie idzie za nim analiza instytucjonalna, związana ze sposobem przeprowadzania transakcji handlowych. Częściowo rozwijam tę tezę w odniesieniu do przedsiębiorczego działania w kolejnym artykule (Machaj 2015a). Dowodzę, że wiedza związana z cenami rynkowymi jest zależna od tego, przez jakie podmioty te ceny są generowane. Oprócz tego dokonuję klasyfikacji pojęcia kalkulacji pieniężnej na trzy ramy czasowe. Z tego względu mówienie o „wiedzy ukrytej w cenach" musi zostać poszerzone nie tylko o wspomniane kwestie prawne, ale również o informacje na temat tego, o których cenach mówimy (historycznych, bieżących ofertach cenowych, czy cenach oczekiwanych).

Analizując działanie systemu cen, rozwijałem również teorię rynków spornych autorstwa Williama Baumola (Machaj 2013e). Zdaniem Baumola koncepcję rynków doskonałych lepiej zastąpić koncepcją rynków doskonale kontestowanych, to jest takich, na których istnieje doskonała swoboda wejścia i wyjścia (bez istnienia barier). Baumol argumentuje, że wbrew literaturze z konkurencji doskonałej taką barierą nie są koszty stałe, lecz koszty utopione. Mój artykuł stara się pokazać, że w rzeczywistości argumentacja Baumola stosuje się zarówno do kosztów stałych jak i kosztów utopionych. Wprowadzam przy tym systematykę charakterystyki kosztów utopionych ze szczegółowych podziałem na koszty utopione ex ante i ex post.

W swojej pracy badawczej zajmowałem się również elementarni rozważań metodologicznych. Wskazywałem na to, że zastosowanie falsyfikacjonizmu Karla Poppera do analizy metody ekonomii bywa

M

spłycone oraz pospiesznie utożsamiane z poglądami Miltona Friedmana (Machaj 2013b, Machaj 2013c, Machaj and Machaj 2011).

W ostatnich kilkudziesięciu latach w filozofii nauki i teorii przyczynowości rozwinięto koncepcję kontrfaktów. W zasadzie poza jedną anglojęzyczną[4] publikacją temat nie został zgłębiony przez ekonomistów. Mój artykuł (Machaj 2012a) stanowi częściowo krytyczne spojrzenie, pokazujące ograniczenia analizy kontrfaktycznej. Jednocześnie w innym artykule zwracam uwagę na ograniczenia zastosowania metody *ceteris paribus*, która może zostać wzbogacona przez zastosowanie elementów koncepcji kontrfaktów (Machaj 2013). W innym miejscu staję na stanowisku, że zastosowanie metody Popperowskiej do ekonomii oznacza, że mimo swojego zhermetyzowanego charakteru ekonomia spełnia kryteria nauki empirycznej (Machaj 2013a, Machaj 2012).

Kilka z moich publikacji o systemie cenowym dotyczy również zagadnienia stopy procentowej. Jeden z rozdziałów z monografii pod moją redakcją (Machaj 2010a) omawia pewną słabość współczesnej mikroekonomii i makroekonomii, gdyż mimo rozmaitych neoklasycznych syntez mikroekonomiczne teorie stopy procentowej nie są w pełni zintegrowane z teoriami makroekonomicznymi (mimo budowania mikropodstaw w modelach makro). Dwa z moich artykułów (Machaj 2015f, Machaj 2017a) wprowadzają koncepcję międzyokresowej intensywności pracy (koncepcję, którą następnie rozwinąłem i dalej wykorzystałem we fragmencie drugiego rozdziału mojej monografii).

W kilku publikacjach omawiałem również rolę czynników ideologicznych w procesach transformacji ustrojowej (Machaj 2015d, Machaj 2015e). Kolejny artykuł wskazywał (Machaj 2017b) na to, jak zmieniał się udział płac w polskim PKB w trakcie transformacji i przedstawiał argumentację, dlaczego spadający udział płac nie musi automatycznie oznaczać negatywnego zjawiska.

W jednym z ostatnio opublikowanych artykułów dokonuję przeglądu literatury z zakresu historii rewolucji przemysłowej, wskazując na błędność niektórych z jej interpretacji (Machaj 2017).

Dwa z moich artykułów opisują ekonomiczne konsekwencje prawnych wyzwań po kryzysie w Unii Europejskiej. Jeden z nich (Machaj 2011a) omawia nowe wcześniej niestosowane narzędzia interwencji, wpływające zasadniczo na rynek finansowy. Natomiast drugi dyskutuje o hipotetycznej propozycji reformy systemu bankowego (2013d).

---

[4] Huelsmann, Joerg Guido. 2003. "Facts and Counterfactuals in Economic Law" *Journal of Libertarian Studies*, Vol. 17, No. 1.

M

Jeden artykuł omawia słabość wskaźnika PKB do pomiaru działalności inwestycyjnej (Machaj i Lewiński 2013). Głównym celem jest ilustracja, że znacząca wielkość wydatków inwestycyjnych nie jest uwzględniana we wskaźniku PKB (co nie zmienia jego przydatności do pomiaru dochodu narodowego).

Jeden artykuł z zakresu historii myśli ekonomicznej dotyczy słabości laborystycznej teorii wartości (Machaj 2010). Stanowi on opis jej problemów, a także najważniejszej gruntownej krytyki.

Literatura:

1. Jabłecki, Juliusz; Mateusz Machaj, 2009, A Regulated Meltdown: The Basel Rules and Banks' Leverage, Critical Review, Vol. 21, No. 2-3, s. 301-328.
2. Machaj, Łukasz; Mateusz Machaj, 2011, Hayek and Friedman's Popperian Themes in Economics, Optimum. Studia Ekonomiczne 5(53), s. 3-15.
3. Machaj, Łukasz; Mateusz Machaj, 2009, Prawo naturalne w koncepcjach Murraya Newtona Rothbarda , Przegląd Prawa i Administracji LXXVI, s. 157-168.
4. Machaj, Mateusz. 2017, Imperialne interpretacje rewolucji przemysłowej w Anglii, Ekonomia. Wrocław Economic Review, Vol. 23, No. 2, s. 45-56.
5. Machaj, Mateusz. 2017a, Interest and the Length of Production: A Reply, Quarterly Journal of Austrian Economics, Vol. 20, No. 2, s. 29-35.
6. Machaj, Mateusz. 2017b, Spadający udział płac w PKB w trzeciej RP a ekonomiczna sytuacja siły roboczej, Optimum. Studia Ekonomiczne, nr 2(86), s. 28-38.
7. Machaj, Mateusz. 2016, Can the Taylor rule be a good guidance for policy?: the Case of 2001-2008 real estate bubble, Prague Economic Papers. - Vol. 25, No. 4, s. 381-395.
8. Machaj, Mateusz. 2015, Hayek's return to the roots?, Argumenta Oeconomica, nr 2, s. 49-65.
9. Machaj, Mateusz. 2015a, Knowing and Entrepreneurship (w:) The Next Generation of Austrian Economics : Essays in Honor of Joseph T. Salerno (red. Per Bylund and David Howden) Auburn: Mises Institute, s. 167-182.
10. Machaj, Mateusz. 2015b, Liberal Economics in Poland, Econ Journal Watch. Vol. 12, No 2, s. 233-241.

M

11. Machaj, Mateusz. 2015c, Marginal Unit vs Marginal Unit - Some Additional Thoughts on the Differences between Menger, Jevons, and Walras, Wrocław Economic Review, Vol. 21, No. 4, s. 9-16.
12. Machaj, Mateusz. 2015d, Próba określenia kierunku procesu transformacji gospodarczej w Polsce (w:) 25 lat doświadczeń ustrojowo-prawnych III Rzeczypospolitej (red. Hanna Duszka-Jakimko, Ewa Kozerska) Warszawa: Wolters Kluwer, s. 212-230.
13. Machaj, Mateusz. 2015e, Rola ideologicznych barier w transformacji, Optimum: Studia Ekonomiczne. - Nr 1, s. 74-83.
14. Machaj, Mateusz. 2015f, The Interest Rate and the Length of Production : An Attempt at Reformulation, Quarterly Journal of Austrian Economics, Vol. 18, No. 3, s. 272-293.
15. Machaj, Mateusz. 2014, Market Socialism and Economic Calculation, Argumenta Oeconomica, nr 1, s. 177-196.
16. Machaj, Mateusz. 2014a, Murray Rothbard, najważniejszy austriacki ekonomista?, Ekonomia. Wroclaw Economic Review, nr 2, s. 9-22.
17. Machaj, Mateusz. 2013, Czy ceteris paribus da się pogodzić z nauką ekonomii, Studia Ekonomiczne, nr 1, s. 119-131.
18. Machaj, Mateusz. 2013a, Ekonomia - sztuka czy nauka?, Studia Philosophica Wratislaviensia. - Vol. 8, fasc. 3, s. 133-137.
19. Machaj, Mateusz. 2013b, Friedmanowska metoda obrony ekonomii neoklasycznej, Ekonomista, Nr 4, s. 553-562.
20. Machaj, Mateusz. 2013c, Jak być Popperystą w ekonomii?(w:) Granice nauki (red. Zbigniew Pietrzak), Wrocław: Polskie Forum Filozoficzne, 2013. - (Lectiones [and] Acroases Philosophicae ; 6, 1, s. 187-199.
21. Machaj, Mateusz. 2013d, Stuprocentowa rezerwa w europejskiej bankowości depozytowej : sposób na reformę systemu finansowego?, (w:) Wokół Traktatu Lizbońskiego : propozycje i postulaty dotyczące prawa i ekonomii Unii Europejskiej (red. Ewa Kozerska, Tomasz Scheffler), Kraków: Wydawnictwo AT, 2013, s. 137-156.
22. Machaj, Mateusz. 2013e, Sunk Costs and Contestable Markets, The Quarterly Journal of Austrian Economics, Vol. 16, No. 4, s. 479-502.
23. Machaj, Mateusz. 2013f, Szkoła austriacka w poszukiwaniu tożsamości, (w:) Idee liberalne w ekonomii 20 lat po śmierci Friedricha von Hayeka, (red. nauk. Robert Ciborowski, Aneta Kargol-Wasiluk, Marian Zalesko), Białystok : Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, s.124-147.

M

24. Machaj, Mateusz. 2012, Czy ekonomia jest nauką empiryczną?, Studia Philosophica Wratislaviensia. - Vol. 7, fasc. 4, s. 123-135.
25. Machaj, Mateusz. 2012a, In Counterfactuals we're all dead, Quarterly Journal of Austrian Economics. - Vol. 15, No 4, s. 259-271.
26. Machaj, Mateusz. 2012b, Mises and Value Theory (w:) Theory of Money and Fiduciary Media: Essays in Celebration of the Centennial (red. Jörg Guido Hülsmann), Auburn: Ludwig von Mises Institut, s. 75-93.
27. Machaj, Mateusz. 2011, Joseph Alois Schumpeter (w:) (red. Robert Ciborowski, Aneta Kargol-Wasiluk, Marian Zalesko). Ekonomiści szkoły austriackiej , Instytut Studiów Regionalnych w Białymstoku, s.105-122.
28. Machaj, Mateusz. 2011a, Kryzys finansowy w Unii Europejskiej i nowe narzędzia walki z nim, (w:) (red. Tomasz Scheffler, Ewa Kozerska), Prawo i gospodarka Polski po traktacie lizbońskim, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, s. 225-37.
29. Machaj, Mateusz. 2011b, Ludwig von Mises (w:) (red. Robert Ciborowski, Aneta Kargol-Wasiluk, Marian Zalesko). Ekonomiści szkoły austriackiej , Instytut Studiów Regionalnych w Białymstoku, s. 89-104.
30. Machaj, Mateusz. 2010, Istotność laborystycznej teorii wartości, Studia Philosophica Wratislaviensia Vol. V, fasc. 4, s. 115-129.
31. Machaj, Mateusz. 2010a, Rynkowa stopa procentowa a system cenowy, (w:) (red. Mateusz Machaj) Pod prąd głównego nurtu ekonomii, Warszawa: Instytut Edukacji Ekonomicznej im. Ludwiga von Misesa, s. 125-155.
32. Mateusz Machaj, 2009, Kilka wyzwań dla teorii ekonomii po kryzysie, Studia ekonomiczne. Economic Studies nr 3/4, s. 279-296.
33. Machaj, Mateusz; Jacek Kubisz, 2011, Eugen Boehm-Bawerk (w:) (red. Robert Ciborowski, Aneta Kargol-Wasiluk, Marian Zalesko). Ekonomiści szkoły austriackiej , Instytut Studiów Regionalnych w Białymstoku, s. 61-75.
34. Machaj, Mateusz; Lewiński Jan. 2013, PKB a aktywność ekonomiczna oraz wzrost gospodarczy, Ekonomia - Wroclaw Economic Review, nr 1, s. 25-36.

Mateusz Machaj